

□ *Azərbaycan tarixən təbii-coğrafi xüsusiyyətlərinin müxtəlifliyinə görə seçilən, zəngin flora və faunaya, təbii ehtiyatlara, ən qədim əkinçilik mədəniyyətinə malik aqrar bir ölkədir. Aramsız müharibələrə, daxili çəkişmələrə baxmayaraq, Azərbaycan taxılçılığın, üzümçülüğün, meyvəçiliyin, tərəvəzçiliyin və heyvandarlığın əsas mərkəzlərindən biri olmuş və daim inkişaf etmişdir.*

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan nisbətən inkişaf etmiş heyvandarlıq sektoruna malik olmuş, əhalinin hər 100 nəfərinə düşən qaramalın sayı dünya üzrə ümumi göstəricidən 2,3 dəfə, Rusiyanın orta göstəricisindən isə 1,75 dəfə çox olmuşdur.

Ölkədə istehsal olunan taxıl, düyü, pambıq, tütün, şorab, barama istehsalının artmasına torpaq-ıqlım şəraiti ilə yanaşı, nisbətən yüksək məhsuldarlıq və o dövrdə elmi əkinçilik metodlarının ayrı-ayrı üstünlüklərini tətbiq edilməyə başlanması da müəyyən rol oynamışdır.

Birinci dünya müharibəsi, Rusiyada inqilab və iğtişaşlar, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hərbi müdaxilə nəticəsində devrilməsi zəminində təxminən 7 il davam edən kataklizmlər ölkədə kənd təsərrüfatını böhrana saldı. Nəticədə 1913-1920-ci illərdə taxıl istehsalının həcmi 9,5 faiz, ət istehsalının həcmi 11,6 faiz azalmışdır. Böhrandan ən çox zərər çəkən pambıqçılıq olmuşdur. Respublikada 1921-ci ildə cəmi 2,2 min ton pambıq istehsal olunmuşdur.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (1918-1920) kənd təsərrüfatının

mərkəzləşdirilmiş planlı sistemin aqrar inkişaf üçün zəruri əsaslara malik olmaması idi.

Müharibə illərində respublikada kənd təsərrüfatının əsas məqsədi ordu və əhalini ərzaq məhsulları ilə təmin etmək idi.

Müharibədən sonrakı illərdə kənd təsərrüfatında istehsalın müəyyən miqdarda artımına nail olundu.

Araşdırmalar göstərir ki, 60-cı illərin axırlarında kənd təsərrüfatının təbii sərəvətlərindən (neftdən başqa)

istifadə üsulları müəyyənlaşdırıldı və cəsarətli addımlar atıldı, qəti tədbirlər həyata keçirilməyə başlandı.

Azərbaycan KP MK-nin həmin ilin avqust ayında çağırılmış avqust plenumu dövlət və əmək intizamını möhkəmləndirmək, insanların əmək fəaliyyətini artırmaq üçün təşkilati tədbirlər hazırlandı, kadrların seçilməsi, yerləşdirilməsi və tərbiyə edilməsi sahəsində konkret proqram hazırlandı.

Kənd təsərrüfatının əsasən suvarılan əkinçilik sistemində əsaslandırılmış nəzərə alınaraq, irriqasiya-meliorasiya qurğuları tikintisinin genişləndirilməsi, onun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, şoran və şorakətli torpaqların yuyulması, əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsi ön plana çəkildi.

Ulu öndər xalqımızın əvəzsiz

pis təşkil edilmişdi. Suvarılan torpaqlardan səmərəsiz istifadə edilirdi.

Avqust plenumundan sonra Heydər Əliyevin böyük təşkilatçılıq fəaliyyəti, həyata keçirdiyi qəti tədbirlər çox keçmədən öz bəhrələrini verməyə başladı.

Ulu öndərin rəhbərliyi ilə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində kənd təsərrüfatı istehsalının əsaslı yüksəlişinin təməli qoyuldu. Bütün kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və tədarükünə dair beşillik planlar vaxtından əvvəl, artıqlaması ilə yerinə yetirildi. Beş il ərzində taxıl və tütün təhvilə üzrə 7 ilin planı, pambıq və meyvə üzrə 6 ilin planı yerinə yetirildi.

Kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 1969-cu ildəki 999 milyon manat əvəzinə 1975-ci ildə 1 milyard 573 milyon manat və ya (57

kimyələşmə və torpaqların meliorasiya məsələlərinin həllinə xüsusi fikir verirdi. O vaxtlar irriqasiya irriqasiya kənd təsərrüfatında baş verən inqilabi dəyişikliklərdən biri idi. 1976-1980-ci illər respublikanın bütün aqrar-sənaye kompleksinin intensiv və kənd əməkçilərinin rifahının yüksəldilməsi beşilliyinə çevrildi.

1981-ci ildə respublikanın kənd əməkçiləri bütün əvvəlki illərin rekord nailiyyətlərini daha da artırdılar. İlk dəfə olaraq 1150,8 min ton taxıl, 831,2 min ton pambıq, 1 milyon 707,3 min ton üzüm, 849,5 min ton tərəvəz, 96,4 min ton bostan bitkiləri, 26 min ton yaşıl qayırpaq, 147,1 min ton mal-qara və quş əti, 835,9 min ton süd, 772,1 milyon ədəd yumurta və 11,3 min ton yun tədarük edilmişdi. Həmin ildə kənd təsərrüfatına yararlı torpağın hər 100

3 dəfə, ölkənin valyuta ehtiyatları 85 dəfə, sənaye məhsulunun həcmi 25,2 faiz, kənd təsərrüfatı istehsalının həcmi 53,9 faiz, xarici ticarət dövriyyəsi 4 dəfə, əhalinin orta aylıq real əmək haqqı 5,1 dəfə artdı, inflyasiya səviyyəsi 2-3 faizə endi, iqtisadiyyata yönəlmis investisiyaların ümumi həcmi 20 milyard ABŞ dolları oldu.

Ulu öndər siyasi hakimiyyətə qayıdırdı və aqrar sahənin mövcud problemlərini dərinlən təhlil edərək, yaranmış şəraitdə sahənin böhrandan çıxarılmasının yeganə yolunu köklü aqrar islahatların aparılması gördü.

Məlumdur ki, aqrar-sənaye kompleksi mürəkkəb və çoxsahəlidir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı müəssisələri, emal sənayesi, xidmət qurumları, torpaq fondu və s. üzrə

Respublikamızda aqrar islahatların hüquqi bazasının yaradılması, onun təşkil və həyata keçirilməsində Heydər Əliyev misilsiz xidmət göstərdi. Ulu öndər bu mühüm dövlət, siyasi və iqtisadi tədbirin hamı banisi, həm də təşkilatçısı olmuşdur.

Heydər Əliyev siyasəti Azərbaycanı möhkəmləndirdi və onun uğurlu dinamik inkişafının əsasını qoydu. Bu görkəmli siyasi xadimin zəngin irsi çoxşaxəlidir və bu gündə son dərəcə aktualdır. Ulu öndər müstəqil Azərbaycan dövlətini yaratmaq, onun işini maharətlə davam və inkişaf etdirən ləyaqətli bir varis də yetirmişdir.

Ünvanlı liderin respublikaya rəhbərliyinin 1993-2003-cü illəri əhatə edən ikinci dövrdə ölkədə möhkəm ictimai-siyasi sabitlik, qanunçuluğun aliliyinin təmin olunması ilə müstəqilliyin möhkəmləndirilməsinin strateji istiqamətləri uzaqgörənliklə müəyyən edilmişdir.

Azərbaycanın milli iqtisadi inkişaf modeli formalaşdırıldı.

Dahi alman mütəfəkkiri Fridrix Nitşe yazır: "Şəxsiyyətlər tarix yaradır, şəxsiyyətlər tarixi yaradırlar". Bu həqiqət bu gün də öz aktuallığını itirməmişdir.

2003-cü ilin oktyabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilən İlham Əliyev ulu öndər Heydər Əliyev siyasət kursunu uğurla və sədəqətlə davam etdirərək, onun rəhbərliyi ilə ictimai həyatın bütün sahələrində son dərəcə yüksək nailiyyətlər əldə edilmişdir.

Prezident İlham Əliyev, hər şeydən əvvəl, xislətinə nisbətən olmayan nadir bir siyasi məkəbin-dahi Heydər Əliyev dövlət idarəçiliyi məktəbinin yetirməsidir. Bu məktəbdə o, böyük siyasətçidən məğlubedilməzlik dərəcəsi almış, onun siyasət dünyasının bütün incəliklərinə yiyələnmiş, doğma xalqına xidmət

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişaf istiqamətləri

xüsusi aqrar sahənin inkişafı üçün mühüm tədbirlər planlaşdırılmışdır. 1918-ci ilin 7 dekabrında parlamentin birinci iclasında qərar qəbul edilmişdir. Cümhuriyyət hökumətinin aqrar islahat proqramı və qanun layihələri parlamentin bir çox iclaslarında müzakirə olunub qəbul edilmişdir. Aprel işğalı (1920) bu tədbirlərin həyata keçirilməsinə mane oldu.

Aqrar sahənin bərpası 1928-ci ildə kollektivləşməyə başlanandan sonra davam etmiş və bazar sistemi çərçivəsində həyata keçirilmişdir. Torpaqların kəndlilərə paylanması istehsalın güclənməsinə, aqrar sahənin bərpasının sürətləndirilməsinə, bazar tələbatının yüksək olduğu sahələrdə də artıma yol açdı. Rəsmi statistikaya görə 1928-ci ildə taxıl istehsalı 1920-ci ilə nisbətən 389,9 min ton və ya 1,9 dəfə, pambıq istehsalı isə 53,3 min ton artıq olmuşdur.

1920-1928-ci illərdə ət istehsalının həcmi (kəsilmiş çəkiddə) 5,1 faiz, süd istehsalı isə 14,8 faiz artmışdır. Lakin 1928-ci ildən həyata keçiriləməyə başlanan kənd təsərrüfatının kollektivləşdirilməsi təkamül prosesini köklü sürətdə pozmuşdu.

Kollektivləşmə mahiyyət etibarilə aqrar sahədə bazar sisteminin dağıdılması və mərkəzləşdirilmiş planlaşdırma sistemində uyğun fəaliyyət mexanizmlərinin yaradılmasından ibarət idi.

Aqrar sektorda tətbiq edilən yeni fəaliyyət sisteminin özündən əvvəlki bazar sistemi ilə tarixi-genetik bağlılığı olmadığına görə aqrar təkamülə pozulmalara səbəb oldu. Kəndlilərin mülkiyyətdən məhrum edilməsi nəticəsində onları torpaqdan və digər istehsal vasitələrindən sərbəst istifadəsinə son qoyuldu. Yeni fəaliyyət şəraiti bütövlükdə aqrar sahədə əlverişsiz vəziyyət yaradaraq tənəzzülü sürətləndirdi.

1928-1932-ci illərdə taxıl istehsalının həcmi 829,9 min tondan 617,1 min tona enərək 25,6 faiz, qoyun və keçilərin sayı isə 1177,3 min baş və ya 62,3 faiz azalmışdır.

Kənd təsərrüfatının tənəzzülü şərtlərindən ikinci amil aqrar transformasiyalı gedində yaradılan yeni təsərrüfat formaları çərçivəsində gəlirlərin formalaşdırılması və bölüşdürülməsi qaydalarının istehsalçıların daha məhsuldar əməyə şəxsi maddi maraqlarını təmin etməməsi idi.

Aqrar tənəzzülə səbəb olan üçüncü amil aqrar sahəsində əvvəllər formalaşmış strukturların, kənd təsərrüfatı məhsullarının tədarükü və emalı infrastrukturunun kollektivləşmə nəticəsində dağıdılması olmuşdu.

Azərbaycanda aqrar inkişaf siyasətinin aşağı düşməsi 40-cü illərdə davam etmişdir. Bunun əsas səbəbləri 1941-1945-ci illərdə ölkənin müharibədə iştirakı və

kifayət qədər istifadə edilməmişdir, respublika iqtisadiyyatı və onun əsas sahəsi olan aqrar sahə uzun sürən böhran və tənəzzül vəziyyətində olmuşdur. Bunun nəticəsi olaraq əkinçilik və heyvandarlıq məhsullarının istehsalı və satışı dövrlə hətta azaldılmış səkkizinci beşilliyin plan tapşırıqları yerinə yetirilməmişdir.

Azərbaycan aqrar sahənin əsas göstəriciləri üzrə istehsal planlarının yerinə yetirilməsi, məhsuldar sortlardan, texnikadan və suvarılan torpaqlardan istifadə edilməsi, əmək məhsuldarlığı və rentabellik üzrə müttəfiq respublikalar arasında axırıncı yerlərdən birini tuturdu. Bunun nəticəsi olaraq 1966-1969-cu illərdə nəzərdə tutulduğundan 653 min ton az taxıl, 22 min ton az pambıq, 260 min ton az tərəvəz, 17 min ton az üzüm istehsal edilmişdir.

İctimai heyvandarlıqda vəziyyət daha acınacaqlı olmuşdu. Kolxoz və sovxozlarda mal-qaranın sayı ildən-ildə azalmış, məhsuldarlığı aşağı düşmüş, məhsulun maya dəyəri isə artmışdır. Təkcə 1968-ci ildə heyvandarlıq məhsulu satışıdan dəyər zərər kolxozlarda 22,7 milyon manat olmuşdur, sovxozlar dövlətə ət, süd və yun satışına dair planları yerinə yetirməmişdir. Bir sözlə, respublikada qeyri-neft sektorunun inkişafına subyektiv münasibət bəslənilmişdir.

Respublikanın belə bir ağır dövründə – Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il iyulun 14-də plenumu çağırıldı. Plenumda Heydər Əliyev oğlu Əliyev Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi seçildi. Həmin dövrdə ölkə rəhbərindən insanların itirilməsi ümidlərini qaytarmaq, iqtisadiyyatın bütün sahələrində, əsasən də kənd təsərrüfatında kök salmış geriliyi son qoymaq, istehsalın inkişaf yollarını axtarmaq tələb olunurdu.

Güclü daxili enerjiyə, yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətinə malik Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında respublikanın düşmüş olduğu vəziyyət qısa müddətdə dərinlən təhlil edildi, daxili ehtiyat mənbələri aşkar çıxarıldı, onlardan düzgün

sərəvəti olan torpaqdan və xüsusən əkinçiliyin qızıl fondu sayılan suvarılan torpaqlardan daha səmərəli istifadə etməyin forma və üsullarını öyrətdi. Azərbaycanda kənd təsərrüfatını sürətlə inkişaf etdirməyin mümkünlüyünü sübut etdi.

Kənd təsərrüfatının maddi-texniki təchizatını gücləndirmək, istehsal proseslərini kompleks mexanikləşdirmək və əməyin təşkilini yaxşılaşdırmaq üçün əsaslı tədbirlər görüldü.

Pambıqçılıq, üzümçülük, meyvəçilik, çayçılıq, tütünçülük və

faiz) çox oldu. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi. 1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

heyvandarlıq sahələrinin daha da inkişaf etdirilməsi üçün kompleks inkişaf proqramı hazırlandı, respublikanın ayrı-ayrı regionları üzrə əkinçiliyin və heyvandarlığın ixtisaslaşdırılmış sahələrin yaradılmasının əsası qoyuldu.

Aqrar sahəni böhrandan çıxarmağın əsas yolunu aqrar elminin nailiyyətlərindən istifadəsində görün ulu öndər yüksək məhsuldarlığa malik, xəstəliklərə davamlı yeni toxum sortlarının yaradılması və toxumçuluq təsərrüfatlarının inkişaf etdirilməsi, mal-qaranın cinsinin yaxşılaşdırılması, taxılçılıq, pambıqçılıq, tərəvəzçilik, meyvəçilik, çayçılıq sahələrində müttəfiq texnologiyaların işlənilməsi, tədarükü və emalı aqrar respublikanın aqrar elmi qarşısında mühüm vəzifələr qoydu.

Heydər Əliyev respublikanın kənd təsərrüfatında hökm sürən gerilik və bunları doğuran səbəbləri dərinlən təhlil etdi və göstərdi ki, respublikada uzun illərdən beri kənd təsərrüfatı üçün ayrılmış vəsaitdən düzgün istifadə edilmir, pambıq, dənli bitkilər, çəltik və bir sıra başqa əsas kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahəsi əsassız olaraq azaldılmışdır. Heyvandarlıq başlı-başına buraxılmışdır, yem bazası zəif idi, cinsləşdirmə işləri

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci illərə nisbətən respublikada 1971-1975-ci illərdə dövlətə pambıq satışı 34,5 faiz artmış-

həyata keçirilməmişdir. 1970-1975-ci illərdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalının artım sürəti nəzərə tutulan 30 faiz və İttifaqda orta hesabla əldə edilmiş 13 faiz əvəzinə 34 faizə çatdı. Bu artım əsasən keyfiyyət amilləri sayəsində məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə edilmişdir. Bu da təsərrüfatların iqtisadiyyatının möhkəmlənməsinə, kolxozçuların və sovxoz fəhlələrinin real gəlirlərinin artmasına səbəb olurdu. Satılan məhsuldan əldə edilən pul gəliri 1,8 dəfə artmışdı ki, bu da respublikanın iqtisadiyyatını xeyli möhkəmləndirdi.

1969-cu ildəki nisbətən 1975-ci ildə kolxozçuların orta aylıq əmək haqqı 47 faiz, sovxoz işçilərinin orta aylıq əmək haqqı 38 faiz artmışdır.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci mərhələdə (1969-1982) kənd təsərrüfatının mövcud sahələri inkişaf etdirilməklə yanaşı, təbii-ıqlım potensialından daha səmərəli istifadə əsasında yeni sahələrin formalaşdırılması tədbirləri də həyata keçirildi. Belə ki, 1969-cu ildə respublikada pambıq istehsalı ilə 450 təsərrüfat məşğul olurdu. İxtisaslaşdırılma aparıldıqdan sonra həmin təsərrüfatların sayı 370-ə endirildi. Nəticədə 1965-1970-ci ill